

TRANG THÔNG TIN VỀ LUẬN ÁN

Tên đề tài LATS: Năng lực cạnh tranh của ngành xuất khẩu cá ngừ Việt Nam

Chuyên ngành: Kinh tế học

Mã số: 9310101

Họ tên NCS: Lê Thị Xoan

Mã số NCS: N20702008

Người hướng dẫn khoa học: HDĐL: PGS.TS Nguyễn Hồng Nga

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Kinh tế - Luật, Đại học Quốc gia TP.HCM

1. TÓM TẮT LUẬN ÁN

Với xu thế hội nhập kinh tế ngày càng cao, xuất nhập khẩu ngày càng đóng vai trò quan trọng đối với sự tăng trưởng và phát triển kinh tế. Nói riêng về Việt Nam, là nền kinh tế có độ mở cao, xuất khẩu đóng góp rất lớn vào GDP của nước này, trong đó thủy sản luôn nằm trong nhóm 10 mặt hàng xuất khẩu chủ lực. Do đó, năng lực cạnh tranh xuất khẩu trở thành mối quan tâm lớn của các doanh nghiệp, của ngành, của các quốc gia và cả đối với các nhà nghiên cứu. Mặc dù vậy, lý thuyết về năng lực cạnh tranh và các nghiên cứu về năng lực cạnh tranh ra đời khá muộn, mới chỉ được quan tâm nhiều trong 3 thập kỷ gần đây. Còn ở Việt Nam, các nghiên cứu về chủ đề này còn khá hạn chế. Việc nghiên cứu để đánh giá đúng năng lực cạnh tranh, xác định được các yếu tố nào có vai trò quyết định quan trọng đối với năng lực cạnh tranh giúp cho các doanh nghiệp, ngành sản xuất cũng như quốc gia xuất khẩu biết cách tận dụng các điểm mạnh, cơ hội và khắc phục các điểm yếu để tăng lợi ích của mình.

Bằng việc sử dụng kết hợp cả phương pháp định tính và định lượng, luận án thực hiện hai mục tiêu nghiên cứu: Thứ nhất là đánh giá năng lực cạnh tranh bằng hệ thống các chỉ tiêu định lượng, Thứ hai là xác định các yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh bằng mô hình kim cương kết hợp với mô hình lực hấp dẫn.

Kết quả nghiên cứu cho thấy Việt Nam có khả năng cạnh tranh mạnh mẽ trên thị trường và đang có xu hướng tăng nhẹ. Hiện tại, Việt Nam đang là nhà xuất khẩu cá ngừ phile đông lạnh lớn nhất, có thị phần đang tăng dần, tốc độ tăng xuất khẩu cao hơn trung bình của thế giới. Tuy nhiên, Việt Nam cũng gặp sự cạnh tranh rất mạnh từ các đối thủ, nhất là Indonesia. Kết quả phân tích mô hình kim cương và mô hình lực hấp dẫn cho thấy Việt Nam có nhiều lợi thế cạnh tranh, tuy nhiên cũng còn gặp nhiều khó khăn, yếu kém, tạo nên các bất lợi cạnh tranh. Do đó để nâng cao năng lực cạnh tranh, nâng cao hiệu quả kinh tế,

ngành công nghiệp cá ngừ của Việt Nam cần có những cải tổ nhất định trong thời gian tới, nhất là vấn đề khai thác tài nguyên bền vững và có trách nhiệm.

2. NHỮNG KẾT QUẢ MỚI CỦA LUẬN ÁN

Bằng việc tiếp cận cả phương pháp phân tích định tính và định lượng, sử dụng nhiều công cụ nghiên cứu khác nhau, luận án đã phân tích, đánh giá về năng lực cạnh tranh xuất khẩu cho mặt hàng cá ngừ phile đông lạnh trên nhiều phương diện, qua đó có thể cung cấp thông tin đánh giá đầy đủ trên các khía cạnh của năng lực cạnh tranh.

Về mặt khoa học, Luận án đã xây dựng được mô hình lý thuyết để nghiên cứu về năng lực cạnh tranh xuất khẩu phù hợp với đặc thù của lĩnh vực xuất khẩu cá ngừ của Việt Nam để đánh giá về năng lực cạnh tranh xuất khẩu trong giai đoạn nghiên cứu, Đặc biệt, phát hiện mới trong nghiên cứu này là “thẻ vàng” của EC do vi phạm khai thác IUU làm hạn chế năng lực cạnh tranh xuất khẩu cá ngừ phile đông lạnh của Việt Nam. Bên cạnh đó, luận án cũng góp phần hệ thống hóa các lý thuyết về cạnh tranh và năng lực cạnh tranh xuất khẩu, đặc biệt là làm rõ các khái niệm về các vấn đề này, từ đó có thể hiểu rõ hơn về bản chất của cạnh tranh, năng lực cạnh tranh xuất khẩu cũng như cách phân tích, đánh giá về năng lực cạnh tranh xuất khẩu.

Về mặt thực tiễn, luận án đã xác định được các yếu tố có vai trò quyết định năng lực cạnh tranh xuất khẩu cá ngừ của Việt Nam bằng mô hình kim cương kết hợp với mô hình lực hấp dẫn, đánh giá được năng lực cạnh tranh xuất khẩu trên cơ sở kết hợp nhiều công cụ, qua đó đánh giá được một cách khá đầy đủ về các khía cạnh khác nhau của năng lực cạnh tranh, đồng thời xây dựng được các hàm ý chính sách có tính mới để nâng cao năng lực cạnh tranh xuất khẩu cá ngừ, hướng đến xây dựng nghề cá hiện đại, hiệu quả, và phát triển bền vững trong bối cảnh hiện nay.

3. CÁC ỨNG DỤNG/ KHẢ NĂNG ỨNG DỤNG TRONG THỰC TIỄN HAY NHỮNG VẤN ĐỀ CÒN BỎ NGỎ CẦN TIẾP TỤC NGHIÊN CỨU

Kết quả nghiên cứu nghiên cứu của luận án là tài liệu quan trọng cho các ngư dân, doanh nghiệp chế biến xuất khẩu cá ngừ và các đơn vị quản lý ngành thủy sản ứng dụng trong thực tiễn, nhằm hướng ngành khai thác, chế biến xuất khẩu cá ngừ của Việt Nam đạt được mục tiêu hiệu quả và phát triển bền vững, khả năng cạnh tranh cao.

Mặc dù đã xem xét trên nhiều khía cạnh của năng lực cạnh tranh, tuy nhiên do hạn chế về thông tin số liệu, luận án cũng còn một số hạn chế nhất định cần được tiếp tục phát triển. Thứ nhất, chi phí sản xuất là thông tin quan trọng phản ánh khả năng cạnh tranh. Tuy nhiên trong nghiên cứu này tác giả không có được thông tin về chi phí sản xuất của Việt Nam

và các đối thủ cạnh tranh để đánh giá. Thứ hai, sử dụng mô hình kim cương có thể phân tích một cách đầy đủ các yếu tố có vai trò quyết định năng lực cạnh tranh, tuy nhiên chưa chỉ ra được mức độ quan trọng của mỗi yếu tố. Để giải quyết mục đích này, tác giả sử dụng kết hợp mô hình lực hấp dẫn. Tuy nhiên, mô hình lực hấp dẫn không thể ước lượng một cách đầy đủ các yếu tố có thể có vai trò quyết định năng lực cạnh tranh bằng dữ liệu thứ cấp. Do đó, tác giả cũng khuyến nghị các nghiên cứu tiếp theo có thể sử dụng dữ liệu cắt ngang bằng cách khảo sát thông tin về các yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh từ các ngư dân, doanh nghiệp, các nhà nhập khẩu, người tiêu dùng, các nhà quản lý, các chuyên gia thị trường cũng như các nhà nghiên cứu để có thể cung cấp thông tin đầy đủ hơn về các yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh xuất khẩu.

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

NGHIÊN CỨU SINH

PGS. TS Nguyễn Hồng Nga

Lê Thị Xoan

XÁC NHẬN CỦA CƠ SỞ ĐÀO TẠO
HIỆU TRƯỞNG